

כל חלקי הלמוד מצטרפים לתמונה שלמה ברורה של אמיתות החיים

1. בלמוד ישנם שני מינים. יש דבר שהלמוד שלו יש לו ערך גדול מפני שהנושא שלו הוא חשוב מאד כמו העיון באלהות, ובנפש ושכל, וכדומה מענינים נשגבים, ויש מין למוד שהנושא אין לו ערך נכבד מצד עצמו ומכל מקום הוא חשוב מפני שהוא מועיל מצד המעשה והתכלית היוצאת ממנו. ועוד יש צד שלישי, ממה שראוי להביא כל מה שאפשר מהנמצאים, בין העצמים ובין המקרים (מהותיים וצדדיים), במערכה של הידיעה, והרי אנו מרחיבים שכלנו במה שמוסיפים על כל פנים ידיעה וציור שכלי, ועל כן ישנם לפעמים דברים, שאין להם שום ערך חשוב מצד עצמם ומכל-מקום ראוי לדעת אותם, מפני התועלת של שימוש השכל והתפשטות בשלימות של הידיעה.* אמנם אין להחליף הענינים זה בזה. וכן בחלקי הלמוד של התורה. יש דברים שתלמודם הוא עיקר גדול מצד עצמו, ויש דברים שהחקירה בהם היא חשובה עוד יותר מערך המעשה, מפני עצם עבודת העיון בהם. והרי כל דבר של תורה, אפילו דקדוק קל והנהגה ישרה, יש לו ערך חשוב, ועל כל פנים בהלכות קלות כעניני דרך ארץ וכדומה יש לומר שהתלמוד בהם נערך בחשיבות עוד יותר מהמעשה, ועל כל פנים אינו נופל בערכו מלימוד בדבר שאינו נוגע כלל למעשה, וגם נושאו אינו חשוב כל כך, אלא מפני חשיבות עצם עסק ידיעת האמת וברורה. וכמו שנמצא בלמודי חול של הפרטים ההיסטוריים, וכן ידיעות השפות גם העתיקות, וכדומה, שכל למוד שכללו מועיל גם כל פרטיו הם השלמה ותוספת להדר השכל, מזה אתה דן קל וחומר על כל דבר פרטי של תורה שלמה שלנו, כמה יקר וחביב צריך הוא להיות.

*

431 כפי שכותב הרמב"ם בשמונה פרקים, פרק ה: "ומה שאין בו תועלת בתכלית ההיא, כשאלת החשבון, ספר החרוטים, ובתחבולות, להרבות משאלות אל ההנדסה, משיכת המשקלים והרבה כיוצא באלו, תהיה כונה בהן לחדד בהן השכל ולהרגיל כח השכלי בדרכי המופת, עד שיגיע לו לאדם קנין ידיעת ההקש והמופת מזולתו יהי לו זה הדרך שיגיע בה לידיעת אמתות מציאות השם יתברך".

האם יש ענין בלימוד שפות ?

437 ש. האם יש עניין ללמוד שפות? ת. רבנו הרב צבי יהודה זצ"ל בעודו צעיר לימים שאל שאלה זאת את אביו מרן הרב זצ"ל, והרב השיב לו (אגרות הראי"ה, א, עמ' כט-ל) שאין צורך בדבר, בוודאי לא בתקופה שבה האדם יושב בישיבה ועוסק בתורה. "בני יקירי ומחמד נפשי ולבבי שליט"א", כותב הרב לבנו, "שמחתני בדבריך הנעימים ונחמדים, ולוא לא הייתי מוטרד כעת הרבה היה ראוי להאריך בכל דבריך הקצרים, להראותך הנסיון איך מרחיבים רעיונות נכונים מעמק הנפש הישרה, לאפוקי [להוציא] מאותם הסוברים שכל השלמות תלויה בלעיטה של כמה וכמה שפות. ההכרה האמיתית היא מתבררת לאדם לפי אותה המדה שהוא עומד על יסוד היושר הפנימי שלו, שאדם מישראל ימצא אותו לפי אותה המדה, שאורה של תורה במעשה ובעיון התרחבה בלבבו, ולפי הערך שהמדות הטובות נקבעו עמוק בנפשו, ואז ממילא יהיה מלא ענג ונועם מזיו עליון" וכו'. אמנם, הרב ממשיך וכותב, "כשהיסוד הפנימי הוא ממולא בלשד חיי אמת וצדק", לאחר שהאדם מילא כרסו בש"ס ופוסקים, "אז כל מה שמתלקט אל קרבו מן החוץ מיד מתברר, והחלקים הרעים, שהם כמו סיגים, נדחים בתוקף כח החיים הפנימיים, ונשאר הזך והטהור, הנלקט מכל דבר וענין, שהוא נמצא אפילו בעמקי החושך, שאי-אפשר כלל שלא יאירו גם שמה איזה ניצוצי אורה ... אמנם מפני שהאדם ראוי שישתוקק להיטיב מטובו לזולתו, לעמו ולכלל האדם כפי היכולת, מצד ההשפעה ודאי כל מה שיתוסף לו יד ושם בשפות וסגנונים שונים ירבה כח ... אבל" - הרב שב ומדגיש - "מי שחושב, שעל חשבון הבירור השכלי, שהוא היסוד העצמי, יכניס את ההשלמה הבלשנית, עד שממנה יבנה בנין לאומה ולאדם, הרי זה ממעט את הדמות השכלית ממטבע שלו" וכו'. וכאשר דוד המלך רצה להכות את גלית הפלשתי - נאמר: "וַיִּלְבָּשׁ שָׂאוֹל אֶת דָּוִד מִמְּטָבַע שְׁלוֹ" וכו'. וכאשר דוד המלך רצה להכות את גלית הפלשתי - נאמר: "וַיִּלְבָּשׁ שָׂאוֹל אֶת דָּוִד מִמְּטָבַע שְׁלוֹ" וכו'.